

Osman Gâzi'den Sultan Vahidüddin Han'a

Osmanlı Tarihi

6

Osman Gâzi'den Sultan Vahîdiiddîn Han'a

Osmanlı Tarihi

6

Ömer Faruk YILMAZ

ÇAMLICA

İstanbul 2018

İçindekiler

Takdim.....	15
SULTAN ABDÜLAZİZ HAN	
Sultan Abdülazîz Han'ın Osmanlı Tahtına Cülûsu	21
Sadaret Tayin ve Azilleri.....	23
Belgrad Meselesi (1862/ H. 1278).....	25
İstanbul Protokolü'nün İmzalanması (8 Eylül 1862/H. 13 Rebîulevvel 1279).....	26
Karadağ İsyanı ve Rieka Zaferi	27
İşkodra Sulhu	28
Bazı İç Hâdiseler	29
Sultan Abdülazîz Han'ın Mısır Seyâhatine Çıkması (3 Nisan 1863/H. 13 Şevvâl 1279)	33
Memleketeyn Birliğini Tamamlayan İstanbul Protokolü'nün İmzası (28 Haziran 1864/23 Muharrem 1281).....	35
Mısır Verâset Usûlünün Değişmesi (28 Mayıs 1866/13 Muharrem 1283).....	37
Mısır Vâlilerine "Hidiv" Ünvanının Verilmesi (2 Haziran 1866/18 Muharrem 1283)...	38
Girit Meselesi	38
Yunanistan Meselesi ve Paris Konferansı	43
Sultan Abdülazîz Han'ın Avrupa Seyâhati (1867)	45
Şûrâ-yı Devlet'in Kurulması (1 Nisan 1868/8 Zilhicce 1284)	51
Son Halîfe Abdülmecîd Efendi'nin Doğumu (29 Mayıs 1868/6 Safer 1285).....	54
Ecnebilere Mülkiyet Hakkı Verilmesi (9 Haziran 1868/17 Safer 1285)	54
Fransa'nın Prusya Mağlubiyeti ve Karadeniz Meselesi.....	55
Jön Türklerin Faâliyetleri	58

Hâriciyye Nâzırı Keçecizâde Fuad Paşa'nın Ölümü (12 Şubat 1869/29 Şevval 1285)	63
Süveyş Kanalı'nın Açılış Merâsimi (19 Kasım 1869/14 Şaban 1286)	65
Âlî Paşa'nın Ölümü ve Mahmud Nedim Paşa'nın Sadrazamlığı.....	66
Antakya Zelzelesi (16 Nisan 1872)	69
Bulgar Meselesinin Başlaması	69
Batum-Ardahan Yolunun Açılması	70
Selânik Vak'ası (1876)	70
Sultan Abdülazîz Han Devrinde Adliye Teşkilâtı ve Mecelle.....	73
Sultan Abdülazîz Han Devrinde Ordu ve Donanma	81
Sultan Abdülazîz Han ve Maârif Teşkilâtı.....	85
Osmanlı Devleti'nin Borçlanması Meselesi.....	87
Sultan Abdülazîz Han Zamanında Bayındırlık ve İmar	88
Sultan Abdülazîz Han'ın Tahttan İndirilmesi (30 Mayıs 1876)	88
Sultan Abdülazîz Han'ın Katli (4 Haziran 1876).....	108
Yıldız Mahkemesi'nin Neticesi	121
Mersiye.....	122
Sultan Abdülazîz Han'ın Şahsiyeti ve Devrinin Husûsiyetleri.....	122
Sultan Abdülazîz Han'ın Haremeyn Hizmeti.....	129
Sultan Abdülazîz Han Devrinde İdarî ve Adlî Yenilikler.....	129
İslâhiye Tümeni (Fırka-i İslâhiyye)	132
Kızılay'ın Kuruluşu.....	132
Kız Sanat Okulu	132
İlk Damga Pulu.....	133
Beylerbeyi Sarayı	133
Pertevniyâl Vâlide Sultan (1812-5 Şubat 1883)	134
Sultan Abdülazîz Han'a Muasır Yabancı Devlet Adamları (1861-1876)	136
Sultan Abdülazîz Han Devri Kronolojisi	136

SULTAN BEŞİNCİ MURAD HAN

Sultan Beşinci Murad Han'ın Osmanlı Tahtına Cülûsu	145
Sırbistan ve Karadağ Meselesi	146
Sultan Murad Han Devrinin Diğer Hâdiseleri	148
Çerkes Hasan Hâdisesi	151
Sultan Beşinci Murad'ın Tahttan İndirilmesi.....	154
Beşinci Murad'ın Annesi Şevkefzâ Vâlide Sultan (1820-17 Eylül 1889).....	157
Sultan Beşinci Murad Han'a Muasır Yabancı Devlet Adamları (1876).....	158
Sultan Beşinci Murad Han Devri Kronolojisi	158

SULTAN İKİNCİ ABDÜLHAMÎD HAN

Sultan İkinci Abdülhamîd Han'ın Yetişmesi ve Tahta Cülûsu	161
Sultanın Kılıç Alayı ve İlk İcraatları.....	167
Sırbistan ve Karadağ Hâdiseleri.....	170
Devlet İdâresinde Değişiklikler ve Tersâne Konferansı	171
Birinci Meşrûtiyet'in İlânı	175
Mithat Paşa'nın Azli ve Yurt Dışına Sürülmesi.....	180
Meclis-i Mebusan'ın Açılması.....	181
Osmanlı Devleti'nin Yıkılışını Hazırlayan Osmanlı-Rus Harbi (93 Harbi).....	183
Aziziye Müdâfaası	189
Plevne Müdâfaası ve Gâzi Osman Paşa	192
93 Harbi'nin Sonu ve Meclis-i Mebusan'ın Tatili	199
Ayastefanos Anlaşması.....	204
Rus Harbi'nin Müsebbibi Mithat Paşa	206
Bazı İç Meseleler ve Ali Suâvî Vak'ası	211
Berlin Muâhedesi ve Kıbrıs'ın Elden Çıkması	217
Tunus'un Fransızlar Tarafından İşgâli	222
Yıldız Mahkemesi ve Mithat Paşa.....	222
Düşmanımı Şehîdler Mertebesine Çıkarmam	227

Sultan Abdülhamîd Han'ın Siyâsî Görüşleri	230
Osmanlı Borçları Meselesi, Düyyûn-ı Umûmiye İdâresi'nin Kurulması ve Muharrem Kararnâmesi	236
Mısır'ın İngilizler Tarafından İşgâli	238
Büyük İstanbul Zelzelesi (1894).....	239
Ahmed Cevdet Paşa'nın Vefâtı (1895)	239
Osmanlı-Yunan Harbi ve Dömeke Zaferi	245
Yunan Zaferi Destânı.....	255
Âdile Sultan'ın Vefâtı (1898).....	256
Gâzi Osman Paşa'nın Vefâtı (1900).....	258
Gâzi Osman Paşa Marşı.....	262
Azerbaycan Mekteplerinden Türk Dili Yasağının Kaldırılması	263
Ermeni Meselesi	263
Sultan Abdülhamîd'e Suikast Teşebbüsü: Bomba Hâdisesi (1905).....	267
Ermeni Kâtile Alkış Tutan Türk Aydını (!).....	271
Dünya Siyâseti ve Sultan Abdülhamîd Han.....	271
Basra-Kuveyt-Yemen ve Akabe Meseleleri.....	275
Siyonizm ve Filistin Meselesi	280
İran ile Münâsebetler	282
İttihat ve Terakki Komitesi'nin Diktatörlükleri ve İkinci Meşrutiyet'in İlânı.....	285
Bulgaristan, Girit ve Bosna-Hersek'in Elden Çıkış Felâketi	292
Seçimlerin Yapılması ve Meclis-i Mebusan'ın Açılışı (17 Aralık 1908).....	293
İngiliz Gizli Servisi ve Masonların Tertibi: Otuz Bir Mart Hâdisesi	297
Sultan Abdülhamîd Han'ın Tahttan İndirilmesi	303
Sultan Abdülhamîd Han Meşrutiyet'in Muhafazasına Son Derece Riayet Etti.....	308
Mason Çevrelerinde Bayram Havası Vardı	310
Sultan Abdülhamîd Han'ın İstanbul Dışına Çıkarılması	312
Sultan İkinci Abdülhamîd Han'ın Vefâtı.....	317
Sultan Abdülhamîd Han ve Devri.....	319

Sultan Abdülhamîd Han'ın Husûsî Hayatı ve Şahsiyeti	322
Sultan Abdülhamîd Han'ın Haremeyn Hizmeti	329
Sultan Abdülhamîd Han'ın Bazı Husûsiyetleri.....	330
Sultan Abdülhamîd Han Devrinin İktisadî Faaliyetleri	330
Sultan Abdülhamîd Han Devrinde Eğitim ve Kültür	332
Yabancı Okullar	338
Yıldız Kütüphanesi	340
Sultan Abdülhamîd Han Devrinde İmar.....	341
Sultan Abdülhamîd Han Devrinde Ordu ve Âsâiş.....	346
Sultan Abdülhamîd Han Zamanında Donanma	353
Ertuğrul Fırkateyni Kazası	358
Sultan Abdülhamîd Han'ın İslâm Birliği Siyâseti ve Hilâfet Makâmı	360
Sultan Abdülhamîd Han Zamanında Demiryolları.....	363
Sultan Abdülhamîd Han ve Matbuat.....	367
Hamidiye Alayları	372
Hamidiye Etfal Hastanesi	377
Sultan Abdülhamîd Han'ın Annesi Tîr-i Müjgân Kadın (1819-1852)	378
Rahîme Perestû Vâlide Sultan (1830-1904)	378
“Bugün Sultan Abdülhamîd Han Tahttan İndirildi Bunun İçin Kederliyim”	379
Sultan İkinci Abdülhamîd Han'a Muasır Yabancı Devlet Adamları (1876-1909).....	379
Sultan İkinci Abdülhamid Han Devri Kronolojisi	380

SULTAN BEŞİNCİ MEHMED REŞÂD HAN

Sultan Mehmed Reşâd Han'ın Osmanlı Tahtına Cülûsu	391
Tevfik Paşa'nın İstifası ve Hüseyin Hilmi Paşa'nın Sadareti	392
İttihatçıların Kargaşalık Devri: İstifalar, Çırağan Yangını, Arnavutluk Hâdiseleri.....	393
Arnavutluk İsyânı	394
Balkan İttifâkına Sebep Olan “Kiliseler Kânûnu”	397
Bâbiâli Yangını.....	398

Sultan Mehmed Reşâd Han'ın Rumeli Seyâhati	398
Hürriyet ve İtilâf Fırkası	399
İtalyanların Trablusgarp'ı İşgâli	402
Meclis-i Mebusan'ın Feshi, Hakkı Paşa'nın İstifası, Said Paşa'nın Sadareti	405
Osmanlı Devleti Aleyhine İttifak ve Balkan Harbi'nin Başlaması	406
Uşi Muahedesi	408
Birinci Balkan Harbi	413
Bâbiâli Baskını ve Balkan Harbi'nin Neticesi	414
Sadrazam Mahmud Şevket Paşa'nın Katli, Mısırlı Said Halim Paşa'nın Sadâreti, İttihat ve Terakki Komitesinin En Şiddetli Tedhiş Devrinin Başlaması	417
İkinci Balkan Harbi	425
Kapitülasyonların İlgaı	427
Burdur ve Isparta Zelzelesi	427
Birinci Dünya Harbi	430
Cihâd-ı Ekber İlânı	432
Birinci Dünya Harbi'ne Entrika ile Girildi	433
Sultan Abdülhamîd Han'ın Fikri Soruluyor	433
Birinci Dünya Harbi'nde Cepheler Kafkas Cephesi	434
Filistin, Suriye, Sina Cephesi	437
Birinci Dünya Harbi'nde Arabistan'ın Durumu	437
Galiçya Cephesi	438
Irak Cephesi	438
Mısır Cephesi, Mekke Şerîfi Hüseyin'in İsyanı	439
Çanakkale Harbi	440
Yusuf İzzeddin Efendi'nin Katledilmesi	450
Yemen'in Elden Çıkması ve İngilizler	452
Ruslar Cemal Paşa'yı Sultan Yapmak İstemişlerdi	455
Mısırlı Said Halim Paşa'nın İstifası ve Talat Paşa'nın Sadâreti	461
Takvim Ayarlaması: Rumi Takvimdeki On Üç Günlük Farkın Kaldırılması	461

Bağdat'ın Elden Çıkması.....	462
Ahmed Es-Senûsî'nin İstanbul'a Gelmesi	462
Sultan İkinci Abdülhamîd Han'ın Vefâtı.....	466
Sultan Mehmed Reşâd Han'ın Vefâtı ve Devrinin Husûsiyetleri	467
Talat Paşa Hakkında	471
Bir Alman Casusunun Enver Paşa Hakkındaki İfşaatı.....	472
Hürriyet Kahramanı mı? Vatan Hâini mi?	472
İttihat ve Terakki'nin İran'a Tavizi	474
İttihatçılar Yağma Varmış Gibi Devleti Parçaladılar	475
Hava Kuvvetlerinin Kuruluşu	476
İlk Dişçilik Okulu.....	478
İlk Elektrik Santrali.....	478
Kadastro Meslek Okulu	478
Kız Lisesinin Kurulması	478
Sultan Mehmed Reşâd Han'ın Annesi Gülcemâl Kadın.....	478
Sultan Beşinci Mehmed Reşâd Han'a Muasır Yabancı Devlet Adamları (1909-1918) ..	479
Sultan Beşinci Mehmed Reşâd Han Devri Kronolojisi.....	479

SULTAN ALTINCI MEHMED VAHİDÜDDİN HAN

Sultan Mehmed Vahidüddîn Han'ın Osmanlı Tahtına Cülûsu.....	491
Osmanlı Tarihinde Son Kılıç Alayı.....	493
Ordu ve Donanma-yı Hümayûna Beyannâme	497
Osmanlı Devleti'nin Bu Son Devri Hakkında Bir Mütalaa	497
Osmanlı Devleti'nin Umûmî Vaziyeti	498
Birinci Dünya Harbi'nin Sonu ve Cephelerdeki Durum	499
Irak Cephesi.....	499
Filistin-Suriye Cephesi.....	499
Kafkas Cephesi	502
Hava ve Deniz Harekâtı	503

Talat Paşa'nın İstifası ve İttihat ve Terakki'nin İflâsı.....	504
Ahmed İzzet Paşa'nın Sadareti	505
Mondros Mütârekesi ve Memleket Topraklarının İşgâle Uğraması.....	506
İttihatçıların Kaçışı ve Cemal Paşa'nın Serencâmı.....	508
Târihî Hakikatler Karşısında İttihatçılar.....	513
Tevfik Paşa'nın İkinci Sadâreti, Osmanlı Tarihinde Son Sadaret Alayı ve İşgâllerin Devam Etmesi.....	514
Düşman Filolarının İstanbul'a Gelişi ve İşgali.....	514
Bakü'nün İngilizler Tarafından İşgali.....	514
Meclisin Feshi.....	515
Ahmed Muhtar Paşa'nın Vefâtı.....	515
İttihatçıların Tevkif Edilmesi	517
Fransız Generalin İstanbul'a Zafer Edası ile Girişi	518
Tevfik Paşa'nın İstifası ve Damad Ferid Paşa'nın İlk Sadareti	518
Damad Ferid Paşa ve Sadrazamlıkları	519
İttihatçıların Tevkifinin Devam Etmesi (10 Mart 1919)	520
Boğazlıyan Kaymakamı ve Yozgat Mutasarrıf Vekili	
Kemal Bey'in İdamı (8 Nisan 1919).....	521
Kars ve Ardahan'ın Elden Çıkması	522
Antalya'nın İtalyanlar Tarafından İşgali.....	522
Memleketin Dört Bir Köşesi İşgal ve Tecâvüze Uğruyor.....	522
Şûrâ-yı Saltanat'ın Toplanması	525
Bekirağa Bölüğü'nde Tutuklu İttihatçıların İngilizler Tarafından Malta'ya Sevki	528
Kaçak İttihatçıların Gıyâben İdama Mahkûmiyetleri.....	528
Samsun ve Merzifon'un İngilizler Tarafından Tahliyesi.....	528
Ferik Ali Rızâ Paşa'nın Müşir Pâyesiyle Sadâreti	529
Patriklerin Gâlip Devletlerden Bütün Osmanlı Topraklarının İşgâlini İstemeleri.....	529
Sevr'e Kadar Devam Eden Hâdiseler	529
Sevr Anlaşması Hakkında Bir Mütalaa.....	532

Çeşitli Vakalar	534
Londra Konferansı (21 Şubat 1921 Pazartesi).....	534
Eski Sadrazam Mısırlı Mehmed Said Halim Paşa'nın Katli.....	535
Cemâl Paşa'nın Katli	536
Sultan Vahîdüddîn Devrinin Diğer Hâdiseleri	539
Saltanatın İlga Edilmesi.....	539
Son Osmanlı Pâdişâhı Altıncı Sultan Mehmed Vahîdüddîn'in Vatanı Terk Etmesi (16/17 Kasım 1922 Perşembe/Cuma Gecesi)	541
Sultan Mehmed Vahîdüddîn Han'ın Vefâtı, Şahsiyeti ve Devrinin Husûsiyetleri.....	541
İslâm Âlemine Beyannâme	545
Kendimi Fedâ Ederek Vatanı Kurtarmaya Çalıştım	547
Sultan Vahîdüddîn Han'ın Annesi Gülistû Hanım (1831-1861)	548
Sultan Mehmed Vahîdüddîn Han'a Muasır	
Yabancı Devlet Adamları (1918-1922)	549
Sultan Altıncı Mehmed Vahîdüddîn Han Devri Kronolojisi	549
Abdûlmecîd Efendi'nin Halife Seçilmesi	558
Trakya'nın Teslim Alınması (30 Kasım 1922 Perşembe).....	558
Edirne Karaağaç İstasyonunun Teslim Alınması.....	560
İşgal Kuvvetlerinin İstanbul'dan Çekilmesi (2 Ekim 1923).....	560
Kuvâ-yı Milliye'nin İstanbul'a Girişi.....	560
Abdûlmecîd Efendi'nin Son Cuma Selâmlığı	560
Hilâfetin İlgaı	560
Abdûlmecîd Efendi ve Hanedanın Hudut Hâricine Çıkarılması	561
Abdûlmecîd Efendi'nin Vefâtı	561
Abdûlmecîd Efendi'nin Zamanındaki Bazı Hâdiseler	562
Osmanlı Tarihinin Sonu.....	562
Osmanlı Toprakları	563
Kaynaklar.....	565

Osmanlı Padişahları

Takdim

Osmanlı Devleti, şüphesiz ki, târihte yer alan en büyük devletlerden biridir. Osmanlıların kurduğu medeniyet İslâm inanç ve itikadına dayanıyordu. Denilebilir ki, İslâm Medeniyeti'nin dünya hâkimiyetini Osmanlılar temsil etmişlerdir.

Osmanlı'yı tanımak ve anlamak, siyâsî ve askerî târihinin yanında, içtimâî, iktisadî, hukukî, idarî teşkilât ve medeniyet târihini; maârif, din, tasavvuf ve fikir hayatının husûsiyetlerini de bilmekle mümkün olur.

Halbuki, Osmanlı hakkında bilinenler, bilinmesi gerekenler yanında çok azdır. Çünkü arşiv vesikalarının henüz çok az kısmı tasnif edilebilmiş, kütüphanelerde bulunan çok sayıda eser de henüz bütün teferruatıyla istifâdeye arz edilememiştir.

Şurası da sevindiricidir ki, bugün Osmanlı târihinin çeşitli devirlerine âit araştırmalar artarak devam etmekte, her gün yeni vesikalar bulunmakta ve birçok mesele açığa çıkarılmaktadır.

Bu eser hazırlanırken yeni vesika ve araştırmalardan da mümkün olduğu kadar istifâde edilmiştir. Görmek imkânını bulamadığımız kaynaklar ve yeni araştırmalar da mutlaka vardır. Fakat bu hal, hiçbir istisnası olmamak şartıyla her müellif ve her telif eser için bahis mevzuudur. Burada en mühim Osmanlı târihi kaynaklarının yazma ve basmalarından, mümkün olabileceği kadar arşiv vesikalarından ve telif eserlerden istifâde edilmiştir.

“Osman Gâzi'den Sultan Vahîdüddîn Han'a Osmanlı Târihi” ismini verdiğimiz bu eser, siyâsî ve askerî hâdiseleri kronolojik olarak anlatmakla beraber, kısa da olsa ictimâî hayat, ilmiye ve teşkilât mevzularını da ihtivâ etmektedir. Esere, Anadolu Selçuklu Devleti târihinin kısa bir hülâsası ile giriş yapıldı. Moğol istilâsı ile başlayan beylikler devri ve Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunu hazırlayan sebepler kaydedildi. Ertuğrul Gâzi'den itibaren sıra ile her pâdişâh devrinin vukûatı yer aldı.

Padişahların hayatları, yetişmeleri, şahsiyetleri, devirlerinin vukûatı, meşhûr kişilerin hayatları ve vefâtları, pâdişâhların ve vâlîde sultanların hayır eserleri, hizmetleri, yabancı devletlerle münâsebetleri, devirlerindeki yabancı devlet adamları ve en sonunda da kısa kronolojileri yazıldı. Hâdiseler anlatılırken mevzularla alâkalı çeşitli menkıbelere de yer verildi.

Yapılan iktibaslar dipnotlarla gösterildi. Metinler harita ve resimlerle desteklendi. Osmanlı Devleti resmî kıyâfetleri hakkında okuyucularımızın bilgisi olması maksadıyla metinlerin arasına Osmanlı kıyâfet resimleri konuldu.

Bu vesîle ile muhteşem târimimizin altı buçuk asrını ihtivâ eden “Osman Gâzi’den Sultan Vahidüddin Han’a Osmanlı Târihi”nin okuyucularımıza faydalı olması en hâlisâne temennimizdir.

ÇAMLIKA

İstanbul 2018

Osman Gâzi'den Sultan Vahîdüddîn Han'a

Osmanlı Tarihi

6

**SULTAN
ABDÜLAZİZ HAN
(1861-1876)**

SULTAN ABDÜLAZİZ HAN (1861-1876)

*“Abdülazîz Han bin Mahmûd el-muzaffer dâimâ”
Sultan Abdülazîz Han'ın Tuğrası*

Doğum tarihi: 1830 (H. 1246)

Babası: Sultan İkinci Mahmûd Han

Annesi: Pertevniyâl Vâlide Sultan

Saltanat müddeti: 1861-1876 (H. 1277-1293)

Vefât tarihi: 1876'da katledildi. (H. 1293)

Kabri: İstanbul'da Çemberlitaş-Divânyolu'nda Sultan İkinci Mahmûd Han Türbesi'ndedir.

Çocukları: Yusuf İzzeddîn Efendi, Mahmûd Celâleddîn Efendi, Abdülmecîd Efendi, Mehmed Şevket Efendi, Mehmed Seyfeddin Efendi, Hayranîdil Kadın, Sâliha Sultan, Esmâ Sultan, Emine Sultan.